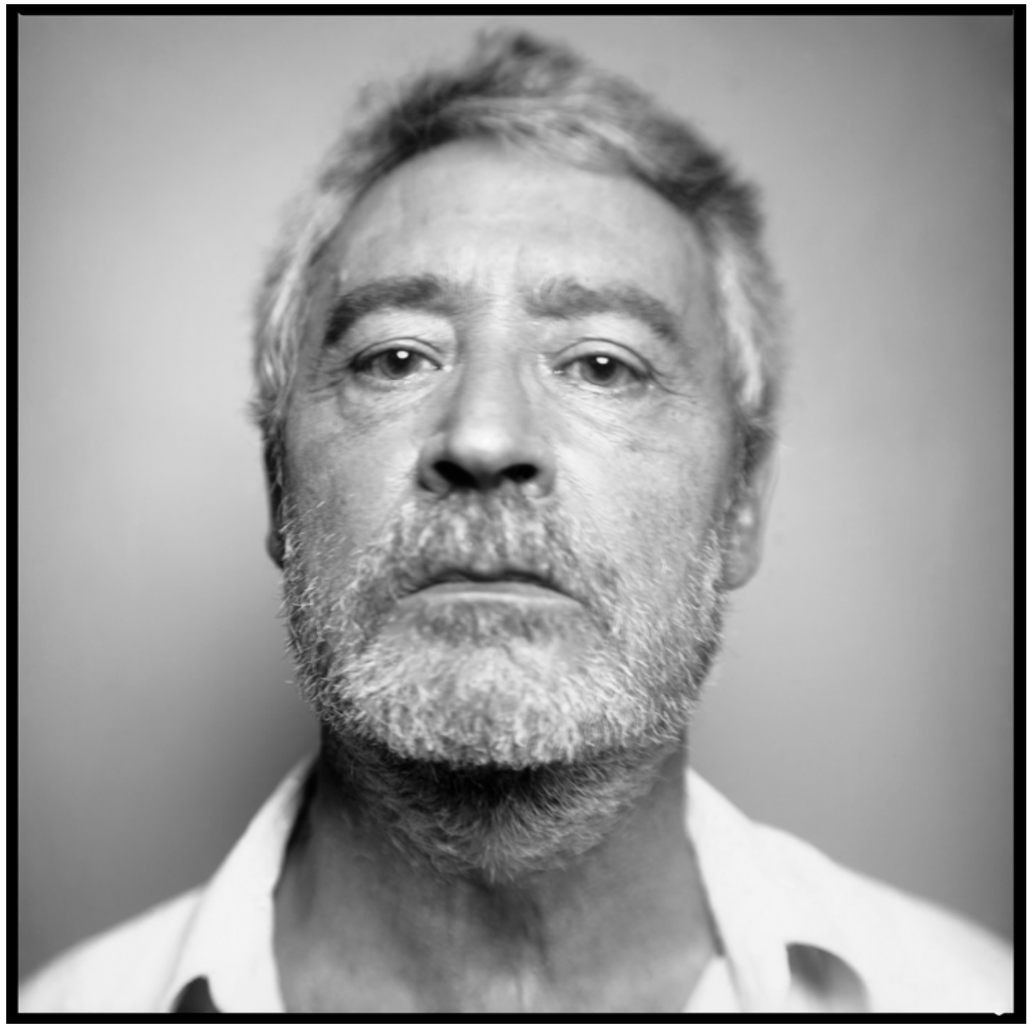

Jordi Pol
entre la multitud

Jordi Pol
entre la multitud

Ajuntament de Barcelona

AFB Arxiu Fotogràfic de Barcelona

Retrat de Jordi Pol
2013
Faustí Llucià

Jordi Pol: entre la multitud

Jordi Calafell Garrigosa

Jordi Pol (Barcelona, 1949) va començar a fer fotografies amb la càmera Voigtländer del seu pare quan encara era un adolescent. Treballava al bar Oasis, que els seus pares havien obert el 1956 al xamfrà del carrer Viladomat amb la Gran Via de les Corts Catalanes, just davant la Casa Golferichs. Fotògraf autodidacte, la seva escola va ser -com a ell li agrada explicar- el carrer. Però l'ofici el va aprendre fent d'ajudant del fotògraf Pere Pons, oncle del també fotògraf i amic Lluís Bover, que tenia l'estudi de publicitat al barri del Putxet. Al costat d'aquest fotògraf, Jordi Pol va conèixer pel·lícules, laboratori blanc i negre, càmeres fotogràfiques de tots els passos, il·luminació, i resoldre qualsevol imprevist en la pràctica fotogràfica professional. En paraules seves, "treballar amb en Pere era com anar a la universitat i cobrar a final de mes".

L'any 1967 torna la Voigländer al seu pare perquè a casa li han regalat una càmera Asahi Pentax. Amb aquesta càmera fa fotografies de les curses de Montjuïc i guanya el premi Ramon Dimas, patrocinat pel setmanari Destino, amb un reportatge sobre una competició de motocròs (1969). Fa amistat amb Edmon Vallès, que l'introdueix a la revista mensual Historia y Vida. També publica a Oriflama. L'any 1970 realitza un reportatge de la Borsa de Barcelona que li publicarà el setmanari Destino. El 1971 s'emporta la càmera a fer la mili al Pirineu d'Osca, on fotografia els companys, les marxes i les maniobres. Entre els anys 1972 i 1979 s'associa amb Artemi Bellés i funden l'estudi de publicitat Pol & Artemi. A partir de 1979, Jordi Pol organitza el seu propi negoci realitzant fotografia publicitària i diferents encàrrecs de reportatge.

Entre 1979 i 1983 col·labora amb el Centre Internacional de Fotografia Barcelona (CIFB) que, ubicat al barri del Raval i dirigit per Albert R. Guspi (Barcelona, 1943-1985), va marcar un punt d'inflexió en les formes d'aprenentatge i en les pràctiques documentals dels fotògrafs nascuts a partir de 1950, com ara Josep Tobella, Xavier Martí, Anna Boyé, Esteve Lucerón, Pep Cunties, Jordi García o Jordi Sarrà. Entre 1990 i 2000, Jordi Pol ha estat responsable de l'Espai de Fotografia Francesc Català-Roca.

El 2019 va donar a l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona el seu fons que, amb les entregues successives fins aquest any 2022, suma més de 31000 fotografies fruit de la seva pràctica fotogràfica personal i de la seva activitat professional.

Una aproximació a l'obra de Jordi Pol

La primera vegada que em vaig fixar en les fotografies d'en Jordi va ser l'any 2015 a la desapareguda galeria Barcelona Visions, que dirigia Antoni Coll, al costat de Santa Maria del Mar. De les diferents sèries dedicades als mercats de Barcelona que presentava l'exposició la que més em va sorprendre va ser la de la Borsa de Barcelona, de l'any 1970, quan tenia la seu a l'edifici de la Llotja de Mar al Pla de Palau. Aquest reportatge, algunes imatges del qual van ser publicades en el número 1706 de la revista Destino, té el valor de documentar un món desaparegut, un lloc especial tant per la seva arquitectura -una joia del gòtic civil català- com per l'activitat que s'hi produïa. En les fotografies domina la clau baixa dels grisos i els negres dels vestits dels homes,

tots encorbatats, i de la fusta envellida dels mobles sota la llum lletosa de les bombetes. El to baix i greu de les imatges només es veu esquitxat pel blanc de les camises, les calbes i els papers.

A part de l'extraordinària qualitat, el reportatge de la Borsa té aquell valor estrany que emergeix de la coincidència excepcional entre la receptibilitat del fotògraf en estat d'alerta, d'una banda, i, de l'altra, la situació estimulant que produeix una experiència vivencial intensa. Aquest clímax converteix la càmera en un dispositiu d'obediència incondicional que captura uns fragments de realitat que, per la seva intensitat, tenen la capacitat de transmetre a l'espectador la visió del fotògraf en tota la seva plenitud, que supera de llarg la simple mirada sobre una imatge fotogràfica, per introduir-lo en l'esfera del coneixement sensorial i del temps històric.

L'artisticitat de les fotografies de la Borsa és fruit d'aquesta conjunció. El blanc i negre reforça una creativitat que és consubstancial a la naturalesa documental de la fotografia. Gràcies a la seva naturalesa creativa, les fotografies de Jordi Pol ens guien com a espectadors cap a aspectes històrics com ara la cultura mancada de feminitat, el privilegi dels territoris reservats als homes, i com la gestualitat i els codis reforcen l'exclusivitat d'alguns espais al marge de la ciutadania.

Jordi Pol és un flâneur que vagareja pels carrers de la ciutat, els de la Barcelona on ell es reconeix. El recorregut de l'exposició "Jordi Pol. Entre la multitud" es mou en una cronologia que va de 1966 a 1987, amb l'excepció d'una fotografia de 1995. Es tracta, per tant, d'una selecció de fotografies centrada en el darrer franquisme, la Transició i els anys previs als canvis d'abans de la proclamació de Barcelona com a ciutat olímpica. La seva mirada no es defineix pel compromís polític, a excepció, potser, del reportatge de 1983 sobre l'estat deplorable del litoral entre Montgat i el Bogatell, sorgit d'un encontre casual amb un antic mestre que militava en una formació d'esquerres.

Al contrari del documental contemporani més reconegut, en el que la càmera es converteix en un dispositiu que exclusivament ha de transmetre la visió del fotògraf sense artificis (ús d'una òptica el més similar possible a l'angle de la visió humana i la integritat del negatiu en les proves positives), als anys 60 i 70 del segle passat, quan es comença a estendre l'ús de les càmeres reflex japoneses de 24x36 mm amb òptiques intercanviables, el més normal era fer fotografies combinant diferents lents (angulars i teleobjectius), i a continuació, al laboratori reenquadrar la imatge sota l'ampliadora en benefici de la "intenció" o de "l'instant decisiu". Jordi Pol pertany a aquesta tradició. La seva fotografia és la fotografia de carrer hereva dels documentalistes barcelonins que en aquells anys ja gaudien de reconeixement, com ara Miserachs o Català-Roca, i d'estrangers com Cartier-Bresson, William Klein, Kertész o Koudelka. De Cartier-Bresson, l'instant decisiu. De Kertész, la ironia. De Klein, la força de les formes. De Koudelka, la humanitat.

L'street photography de Jordi Pol ens transporta a una Barcelona no gaire llunyana, però desapareguda. Com deia més amunt, aquest autor es passejava per la Barcelona on s'hi podia reconèixer. No és l'extraradi, ni els barris de barraques que havien proliferat en una ciutat sense cap política d'habi-

Pirineu d'Osca.
Talp en la mà d'un recluta
1971
Jordi Pol

tatge. Mirant les fotografies de Pol ens movem per un "territori de confort" que és el de la Barcelona "de sempre", la de les classes mitges i populars arrelades a la ciutat amb uns paràmetres culturals i geogràfics que només eren útils en aquell territori de consens. Als hereus culturals d'aquells barcelonins les imatges ens funcionen, ara, com un dispositiu que rememora el passat, el de la infantesa, i ens paralitza en la nostàlgia, en el temps perdut. La fotografia de Jordi Pol, per tant, és barcelonina en el sentit burgès del terme.

Sense cap mena de dubte el carrer més emblemàtic de la "Barcelona de sempre", abans dels Jocs Olímpics, abans del turisme massiu i global, abans dels temps líquids, és la Rambla. Jordi Pol se n'hi va a "fer goma"[1] armat amb la seva càmera, i és en aquest carrer, amb alguna extensió cap a Nou de la Rambla i algun altre de menys entitat on el flâneur s'expandeix en una celebració del vagareig i de l'observació, aturant-se davant dels aparadors, mirant els quioscos, practicant la fotografia càndida entre els badocs que miren els animals de les parades i els

1 "Fer goma" és una expressió de Barcelona, caiguda en desús, que significa passejar amunt i avall per la Rambla o una altra avinguda important de la ciutat sense cap objectiu concret.

culés que discuteixen a Canaletes.

Partint de seleccions ja fetes pel mateix autor, des de l'AFB hem convingut a obrir l'exposició amb una trentena llarga de fotografies de la Rambla realitzades entre 1968 i 1981. Sense desenvolupar-se com un projecte, Jordi Pol reuneix una gran col·lecció de fotografies que, anys després, reunides, mirades, seleccionades i exposades anuncien el descobriment un nou corpus documental de primer ordre sobre aquesta avinguda tan celebrada de Barcelona.

Aquest grup de fotografies de la Rambla es pot comparar amb el centenar de fotografies que Frederic Ballell va realitzar entre 1907 i 1908 en aquest mateix passeig. Ambdós autors van realitzar les seves fotografies en un moment de transició, abans d'un canvi: en el cas de Ballell, just quan el projecte noucentista desviava la mirada cap a la modernitat de l'Eixample i estava a punt d'esbudellar Ciutat Vella per obrir la via Laietana; Pol, seixanta anys després, ho fa abans que la quotidianitat barcelonina sigui anorreada per la modernització de la ciutat i la globalització converteixi Barcelona en "la millor botiga del mon".

Les fotografies de Jordi Pol poden arrossegar molts visitants cap al record nostàlgic. Aparadors casposos, la plaça Comercial quan el Born encara era un mercat, nens al carrer que juguen i algun que, repenjat a la façana de casa, llegeix un tebeo, quioscos plens de revistes, dones davant d'una botiga de verdures fent-la petar, les façanes dels cinemes, el caos visual de cartells i anuncis de la Rambla, o els atavismes d'una cultura sexual castrada.

Pol va fer aquestes fotografies abans que tot canviés, observant i sense un projecte preconcebut. Les fotografies, sempre entre l'autonomia artística i la instrumentalització arxivística, contenen en si mateixes registres contradictoris o que es juxtaposen i que tensen el document fotogràfic. Revisitades ara, en les fotografies de Jordi Pol emergeixen clarament dues naturaleses que aparentment són incompatibles: el temps perdut i el temps històric. La multirelacionalitat és un dels aspectes més poderosos que defineixen l'especificitat de la fotografia o, per qui ho prefereixi, del document fotogràfic. Perquè la fotografia és cultura tant pel qui la fa com pel qui, després, la mira.

Ala de mosca. Unes paraules prèvies

Maribel Mata

A Jordi Pol, amic i mestre

Un entomòleg o entomòloga diria que les mosques, incloses les mosques comunes, són d'una bellesa inesperada. Per a la majoria, la mosca comuna és un insecte molest i de mala fama. Però si observem les seves ales, amb els nervis i la transparència irisada que deixa entreveure la negritud de l'insecte, potser veuríem les meravelles que amaga. Jo, l'associo a un record que, gràcil i delicat, feia i fa referència, en l'argot fotogràfic, als negres, poc negres, que emergeixen quan treballes la fotografia analògica. Recordo sortir del laboratori amb les primeres còpies, amb la mà tremolosa de l'emoció. Era a l'Espai de fotografia Francesc Català-Roca, abans ubicat al carrer Calàbria, 120, a l'Esquerra de l'Eixample, i que va obrir les seves portes el 12 de setembre de 1990. Jo tenia, potser, 18 o 19 anys, i recordo com si fos ahir en Jordi Pol, aleshores responsable del centre, que amb una expressió de curiositat contingudа, mirava la còpia i em deia: "Aquest negre és un negre 'ala de mosca'", li has de donar un 15% més d'exposició, però sense perdre els blancs." Ara, vint anys després, i amb molta professió a l'espatlles, recordem sovint aquelles estones que no eren només meves, sinó de molts joves que començàvem les nostres primeres passes en aquest món apassionant i de vegades feréstec, que és la fotografia.

La tasca docent és, a parts iguals, amable i enriquidora, però també, salvatge i ingrata. Depèn, quasi sempre, de qui ensenya i també de la persona a qui ensenyes. Amb en Jordi sabies o intuïes, si tenies paciència, que les seves ensenyances provenien d'allò més profund, d'allò més arrelat, format i macerat a peu de carrer, fent via, fent ofici, com un picapedrer. Al meu parer, poques persones saben transmetre, com a mínim amb tanta evidència i humilitat, la passió, la passió per la llum, per la fotografia com a vehicle d'expressió, per la mirada atenta i ben construïda, la passió per descobrir en la quotidianitat el fet inesperat, la proximitat amb l'altre, i també la passió pels negres, no pels "ala de mosca" sinó pels negres profunds que deixen intuir el que hi pot haver i no veus, els que deixen la mirada perduda i captivada a l'hora. "La vista és la que treballa", li deia el seu avi Salvador. Dels records de l'avi, que no volia que en Jordi perdés detall de les coses importants de la vida, d'aquestes expressions en argot fotogràfic i d'aquesta mirada inquieta i propera, amb un neguit plàcid per ensenyar i ferte mirar amb atenció, va esdevenir una altra frase, que escoltada d'un dels seus mestres, Francesc Català-Roca, va fer seva, la vam fer nostra: "Aprèn a mirar."

Amb aquesta frase, lema de l'Espai, es resumia una manera de fer, meticulosa, com és ell. Potser heretat de la meticulositat necessària per fer tirar endavant un negoci, el bar dels seus pares, l'Oasis, on en Jordi recorda com col·locaven, en el lloc on tocava, les taules, les pastes, els panets... Observador nat, cul inquiet, enamorat de la bellesa i del blanc i negre més pur i sincer ("Mireu en Miserachs i el seu Barcelona en blanc i negre, contundent, innovador!", ens deia), en Jordi no podia deixar de banda la vessant docent, que tant li va donar i, potser, també li va treure. Va ser així com es va crear l'Espai de fotografia Francesc Català-Roca, amb un delit per omplir un buit a la ciutat en l'àmbit formatiu. Amb moltes controvèrsies per ubicar la fotografia dins de les arts, el Centre Internacional de Fotografia o l'Espai neixen amb aquest objectiu, entre d'altres.

La cultura visual s'imposava i era necessari conèixer les seves regles, sobretot entre els joves. Sabien mirar? Sabien construir una imatge? Aquell primer espai del carrer Calàbria, on sortíem amb les còpies, encara humides, i on fèiem safareig fotogràfic, entre cursos, exposicions i xerrades, va ser un lloc de trobada i aprenentatge al més pur estil Jordi Pol, sense academicismes ni regles encotillades, deixant-te anar, experimentant, però sobretot fent feina, treballant hores i hores, provant, equivocant-te i fent, al cap i a la fi, ofici, l'ofici de fotògraf/a, com ell va fer de la mà del seu mentor en Pere Pons.

Un espai amb pocs recursos, petit, però molt ben aprofitat i gestionat, on en Jordi va donar lloc i cabuda a les fotògrafes i fotògrafs que, com ell, "feien el carrer". Noms propis, allunyats del pòdium dels nous gurus més acadèmics i de fornada conceptual, però convençuts que la fotografia de carrer i la fotografia documental, encara que eterna, vibrant i sense embuts, podia també renovar-se i convertir-se en un fet fotogràfic fresc, poètic i carregat d'humor. Aquella fotografia que expressa i parla de la vida diària, de la mort, de l'ara, del present i del passat, un "instant decisiu", diria Cartier-Bresson. Sempre atents a qualsevol espurna visual i amb un sentit de l'olfacte propi dels animals de caça. En Jordi, amb vista i saviesa va saber incorporar, en la mateixa línia programàtica de l'Espai, aquests principis. Penso en aquesta etapa a l'Espai de fotografia i per on pot haver començat tot. Els inicis emocionants i esperançadors i, després, el convenciment i la seguretat que dona l'experiència. Vaig conèixer en Jordi en aquestes etapes ja madures. Però sempre m'ha agradat imaginar-lo de jove, gràcil i petit, pels carrers de Ciutat Vella, amb la seva primera càmera, una Asahi Pentax Spotmatic, que tant li demanava al seu pare, per ell "la seva màquina", com "si s'hagués enamorat de la noia més bonica".

Per l'Espai, més tard projecte especialitzat de la Casa Golferichs, van passar Francesc Català-Roca, Joan Colom, Xavier Miserachs, Oriol Maspons, Leopold Pomés, Anna Turbau, Joan Guerrero, Colita, Jordi Cotrina, Sandra Balsells, Pilar Aimerich... ànimes que han foradat les soles de les sabates a la recerca de llums i ombres, d'indrets estranys i comuns, de gestos i expressions mudes o pensatives, alegres o esmorteïdes, mestres a l'hora d'harmonitzar les composicions complexes, al cap i a la fi, com a bons coneixedors de la fotografia de carrer pura i dura. També van passar joves fotògrafs/es que es convertiran en nous talents de la seva generació com Ricardo Cases, Salvi Danés, Héctor Mediavilla o Paola de Grenet, amb un nou llenguatge més proper a la fotografia documental i d'autor. Em falten línies per anomenar-los tots i totes. Com ells i elles, Jordi Pol va saber extreure dels i les grans mestres, com si fossin els influencers actuals, allò que necessitava quasi de manera vital, i per sobreviure als propis impulsos creadors i tafaners. Sí, la tafaneria, però no una tafaneria grollera i sense sentit, sinó aquella que alimenta la curiositat per saber, per mirar, per intuir i comprendre moltes coses i moltes vides. La curiositat que acaba sent llenguatge i que, implacable, el va fer fotògraf. Ell mateix diu: "L'ofici el vaig aprendre de Pere Pons; la passió pel carrer, de Xavier Miserachs; de Kertész, la seva inventiva visual; de William Klein, que el carrer és un enorme plató fotogràfic, i de Josef Koudelka i Abbas, el seu humanisme." Quines observacions tan encertades i sàvies, sobretot d'algú que diu haver après a mirar amb la lectura dels tebeos... Capitán Trueno, Big Ben Bolt, Superman, Rip Kirby...!

Avui, l'Espai, ubicat a les Arenes, continua la seva tasca d'apropar la fotografia al públic, a través d'una programació de cursos, activitats i exposicions. Ha fet un camí llarg, amb molts anys dedicats a la fotografia documental, periodística i de carrer, seguint, és clar, l'estela del fotògraf que porta el seu nom. Ha tocat temes aspres i terrossos, també d'actualitat i testimonis del passat. Com sempre, ha trobat i donat veu a les noves generacions d'artistes. Amb les seves limitacions, però, ha sabut, també, sortejar els canvis sense aspirar a abraçar aires de grandesa. Amb humilitat ha recollit i acceptat les noves tendències visuals, des de dins, sabent que la força és a l'empremta del seu iniciador, però també en les conjugacions heterogènies entre el públic amateur i els nous acòlits d'una nova manera de mirar i d'entendre el món i la vida. No hem deixat passar el tren. No. Hem estat, a la vegada, espectadores i activistes d'aquests canvis de llenguatge, metodologia i dispositius fotogràfics, agafant de nou les brides d'un cavall salvatge i sabent que no eren canvis efímers, sinó canvis que es queden ja, com a nous receptors i generadors d'idees.

Moltes vegades hi penso. L'Espai sempre ha sabut, com si tingués vida pròpia, rodejar-se d'aquelles persones que intuïa sinceres, apassionades i despertes als canvis. En el fons volia sentir-se embriagat, ple de vida i bones vibracions. El primer va ser en Jordi amb l'Enri P. Escrig, companya i experta en comunicació que tal i com volia en Jordi, "va posar l'Espai al mapa". Després, com un petit regne cooperatiu de sinergies i dones emprenedores, l'Espai ha acollit en la seva gestió i coordinació artistes professionals que, seguint, en part, la seva filosofia, van deixar també, i continuen deixant, les seves pròpies empremtes: l'Helena Agell, fina, humil, propera i sensible; la Montse Morcate, intel·ligent, acadèmica, mordaç i innovadora, i ara, l'Ana Benavent, dolça, apassionada, emotiva i compromesa. No em definiré a mi mateixa, però després de vint anys a l'Espai, puc dir que ha deixat en mi, la seva idiosincràsia i també les seves petites i insòlites obsessions. Crec que en Jordi podria dir el mateix.

Abans d'escriure aquestes línies, mentre ja li donava voltes a aquest text, en Jordi em va deixar uns escrits fets per ell en què em dona pistes, claus vitals per entendre millor la seva trajectòria i influències. Les frases són curtes i punyents, amb una fina ironia i un humor teixit per anys de filar prim la realitat. Algunes són dolces, però no gaire, no sigui que nedin en cotó fluix. El conec des de fa molts anys i he de dir que sempre em sorprèn. Em sorprèn per la seva vivesa, la curiositat insaciable i, sobretot, per aquesta saviesa amagada que sempre surt, esmolada com un ganivet, quan menys t'ho esperes. Aquests escrits, com sempre amb en Jordi, m'han fet pensar i tornar a mirar les seves fotografies. Escrits i imatges; la fotografia no és un àmbit aïllat, no està sola. Literatura, cinema, arquitectura, pintura, dibuix... la fotografia balla i coqueteja amb altres parelles sorprenents, com ho és l'art. Tot prové del mateix fil, de la mateixa ànima.

Les fotografies de Jordi Pol són properes, senzilles a un primer cop d'ull, però profundes si t'hi acostes i les mires amb paciència. Són elegants i atrevides alhora, de nou, com és ell, i resumeixen, si es pot dir, una manera particular de concebre una realitat canviant, instants irrepetibles, amb el caràcter no

Espai de fotografia Francesc Català-Roca. Activitats amb la participació dels fotògrafs i les fotògrafes Francesc Català-Roca, Pere Pons, Xavier Ripoll, Consuelo Bautista, David Airob, Ricard Cugat i Francesc Melción
1991-1996
Fotos: Jordi Pol i Enri P. Escrig

de qui empeny una porta amb força bruta, sinó amb la delicadesa d'un gat, un "gato callejero", com amb tanta picardia el va descriure Colita en el pròleg del seu llibre BellaDona. I això és tan difícil!

De fotografies en veiem moltes, i més ara, amb el domini de les imatges digitals i amb mòbil, "la ubiqüitat de la imatge", parlava Joan Fontcuberta. El treball constant de Jordi Pol és donar un valor primigeni a la fotografia i a la seva excepcionalitat. Treballs que van des de la seva primera publicació a Destino, amb el reportatge "La batalla del barro", i amb el qual va guanyar el premi Ramon Dimas, han passat altres publicacions a Historia y Vida o Oriflama, Feria o Foto Negativo. Col·laboracions amb el Centre Internacional de Fotografia de Barcelona (CIFB). Projectes i assajos fotogràfics, com Lletra viva, un reflex de l'escriptor en el seu ambient, o treballs de documentació fotogràfica per a diversos organismes.

No hi crec gaire, en el destí, però sí en les sincronies. Per en Jordi, les "circumstàncies" de la seva vida, el seu pare, el qual li va traspassar l'afecció, la seva mare, amb el seu optimisme vital i sempre guapa, les persones que hi van intervenir i que es van creuar en el seu camí, amistats com la de Lluís Bover, nascudes de la casualitat i que van tenir una importància cabdal en la seva trajectòria professional, o els amors a primera vista, han donat sentit i convenciment a les seves decisions. Aquest llibre, titulat Jordi Pol. Entre la multitud, n'és una més en la seva trajectòria. Reuneix les seves passejades per la ciutat des del 1967 fins al 1983. El veig amb la seva "màquina", inquiet, amb els sentits atents a qualsevol instant irrepetible. Tenir el plaer de veure aquestes fotografies, moltes d'elles desconegudes per a mi, és donar sentit a tot plegat. Tancar un altre cicle, per obrir-ne un de nou. Potser algun dia, a partir del 1983, amb les altres sèries i col·leccions. Un procés que ha anat construint, altra vegada, meticulosament, i que podeu veure lliurement i delectar-vos-hi.

Finalment, no voldria acabar aquest text sense dir, a cau d'orella, que a Jordi Pol li agraden les col·leccions i també les llistes. Recordo algunes d'elles, de col·leccions, em refereixo. Petites peces de bells mecanismes diminuts, o postals d'època amb il·lustracions meravelloses. Totes ben ordenades i classificades, com no podria ser d'altra manera. Així, també, de les seves fotografies n'ha fet petites col·leccions: La Rambla, El Raval, Mercats, Lectura... Després d'anys fent ofici, de reunir i cuidar el material, el seu cap, sempre despert, s'avança, explora l'arxiu i veu la llum al final de la clotada.

De les llistes... Ara fa relativament poc que em va delectar amb una, no revelaré quina, però en l'última que he tingut a les meves mans, hi posa: "1967, descobreixo que m'agrada mirar per un forat... i que la mirada s'impressiona en un paper." Potser aquí va començar tot.

La Rambla
1979

La Rambla
1968

La Rambla
1968